

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Nye tålegrænser

Rikke Rørby Graversen
Landskonsulent Natur og Biodiversitet

28. november 2024

Foto: Emil Skole Læsøe

SEGES
INNOVATION

Dagsorden

- Definition af tålegrænser
- Hvordan bruges tålegrænser
- Tålegrænser opdateret i 2024 - ændringer
- Hvordan bliver tålegrænser udarbejdet
- Mangler i det nye notat med tålegrænser

Definition af tålegrænser

- ”Den belastning med et eller flere forurenende stoffer under hvilken væsentlige skadelige effekter på udvalgte følsomme elementer af natur og miljø ikke vil forekomme, vurderet med den nuværende viden” (Nilsson & Grennfelt, 1988)
- Der findes flere måder at opgøre tålegrænser. Her benyttes empiriske tålegrænser.
- Empirisk tålegrænser er baseret på publicerede videnskabelige studier, der kobler kvælstoftilførsel med ændringer i tilstand.
- Begrænsninger: mange studier med kort periode, der ikke kan påvises effekter under niveauet for baggrundsbelastning, og det er vanskeligt at adskille effekter af nuværende og tidligere belastning samt effekter af ændret forvaltning.

Hvor benyttes tålegrænser?

Naturtyper	Fastsat beskyttelsesniveau
Kategori 1 natur	Max. totaldeposition afhængig af antal husdyrbrug i nærheden*): 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2 natur	Max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3 natur: Heder, moser og overdrev, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, og ammoniakfølsomme skove.	Kommunen vurderer konkret, om der skal fastsættes vilkår om max. merdeposition, og hvad det nødvendige krav til max. deposition skal være. Kravet må dog ikke være under en max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.

Kategori 3 natur

Hvis en ansøgning om **udvidelse** eller **ændring** af et husdyrbrug medfører en merdeposition på **1 kg N** eller **mere** pr. ha pr. år, skal kommunen vurdere, om den **totale belastning** af området vil kunne **ændre tilstanden** af kategori 3 arealet.

Følgende kriterier skal inddrages i vurderingen:

- det pågældende naturområdes status i kommuneplanen,
- er området omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats,
- naturområdes naturkvalitet og
- kvælstofbidrag til området fra andre kilder.

Der kan alene stilles krav til maksimal deposition, hvis området er omfattet af de nævnte udpegninger i kommuneplanen, en fredning m.v. og/eller har en høj naturkvalitet. Herudover er det et krav, at ammoniakbidraget fra husdyrbruget ikke er helt uvæsentligt i forhold til den påvirkning af næringsstoffer, området modtager fra andre kilder.

Herefter vurderes om tålegrænsen overskrides

1. Tålegrænseintervallet for naturtypen findes i [notat fra AU fra 2024](#)
2. Påvirkningen fastlægges ([NMK-131-00240](#)):
 - Totaldeposition (nudrift + ansøgt drift) +
 - Baggrundesposition (gennemsnit over 3 år - se [Miljøgis](#))
3. Hvis påvirkningen ligger inden for tålegrænse-intervallet skal en konkret tålegrænse fastlægges ([18/07287](#)):
 - I vurderingen af den konkrete tålegrænse for naturområdet kan indgå parametre som vegetationens udbredelse, dominerende arter, jordbundsforhold, driftshistorie, hydrologi og naturkvalitet.
4. Hvis påvirkningen er over tålegrænsen, kan den ansøgte påvirkning over 1 kgN/ha ikke godkendes.

Kravene til kategori 3 natur gælder også for øvrige § 3 naturtyper

Miljø- og Fødevareklagenævnet [NMK-131-00240](#)

- *Reglerne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen om ammoniakbeskyttelsesniveauet for kategori 3-natur må dog efter nævnets opfattelse forstås og administreres i lyset af reglerne i naturbeskyttelseslovens § 3 og § 65, stk. 3, og den hertil knyttede praksis.*
- *Det må således antages, at det ikke har været hensigten med ammoniakbeskyttelsesniveauet for kategori 3-natur at give kommunerne adgang til at godkende ansøgninger efter husdyrbrugloven om projekter, hvis realisering vil medføre ændringer i tilstanden af naturtyper, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, og dermed forudsætter dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 3, jf. § 3.*

Opdaterede tålegrænser

- I 2024 er der kommet et [nyt notat](#) fra AU med opdaterede tålegrænser
- Flere markante ændringer – de fleste tålegrænser er sænkede
- Der er tale om ny viden, som er gældende fra det øjeblik det er tilgængeligt

Opdatering af empirisk baserede tålegrænser

Fagligt notat fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi

Dato: 15. marts 2024 | 16

De største ændringer

Naturtype	2005	2011	2022
Strandenge	30-40		10-20
Fugtige klitlavninger	10-25	10-20	5-15
Indlandsklitter	10-20		5-15
Våde heder	10-25	10-20	5-15
Tørre heder	10-20		5-15
Tør overdrev	15-25		5-15
Kalkoverdrev	15-25		10-20
Surt overdrev	10-20	10-15	6-10
Bøg på morbund, muldbund og kalkbund	10-20		10-15
Egeskov og blandskove på rig jordbund, vinteregeskove	10-20		15-20
Stilkegeskove på sur bund	10-20		10-15

Baggrundsbelastning i 2022:

Gennemsnit på 11 kgN/ha. Geografisk variation fra 6 til 18 kgN/ha

Hvordan fastlægges tålegrænser

- Stort internationalt forskningssamarbejde – review rapport på 358 sider
- Bidrag fra 45 forskere fra hele Europa
- Baseret på et stort antal videnskabelige studier
- Rapporter fra 2022, 2011 og 2005
- Flere studier end tidligere indgår og flere studier har data fra en længere tidsperiode.
- Ved flere naturtyper ses ændringer over tid, selv vil små påvirkninger.
- [Link til rapport](#)

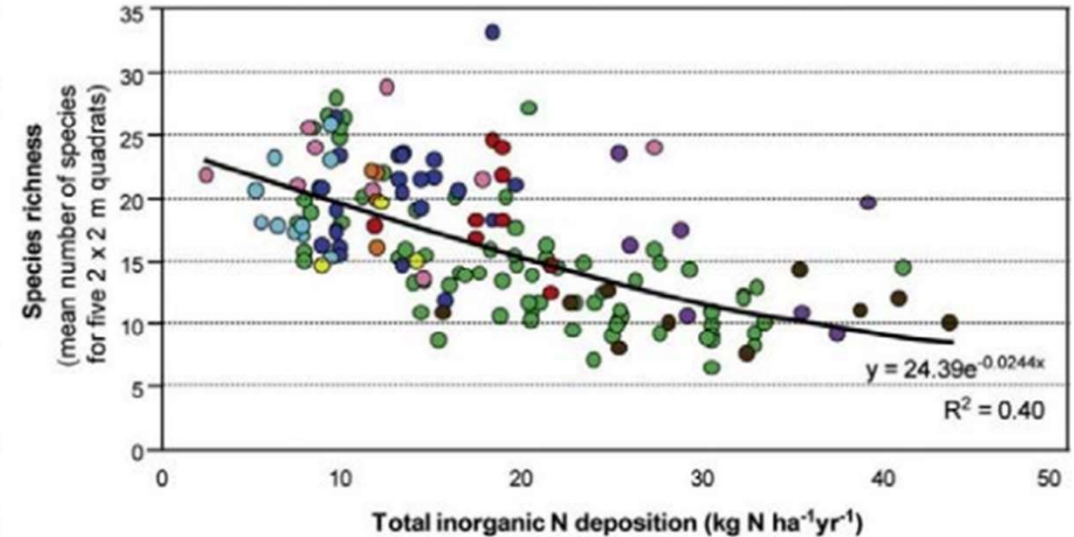
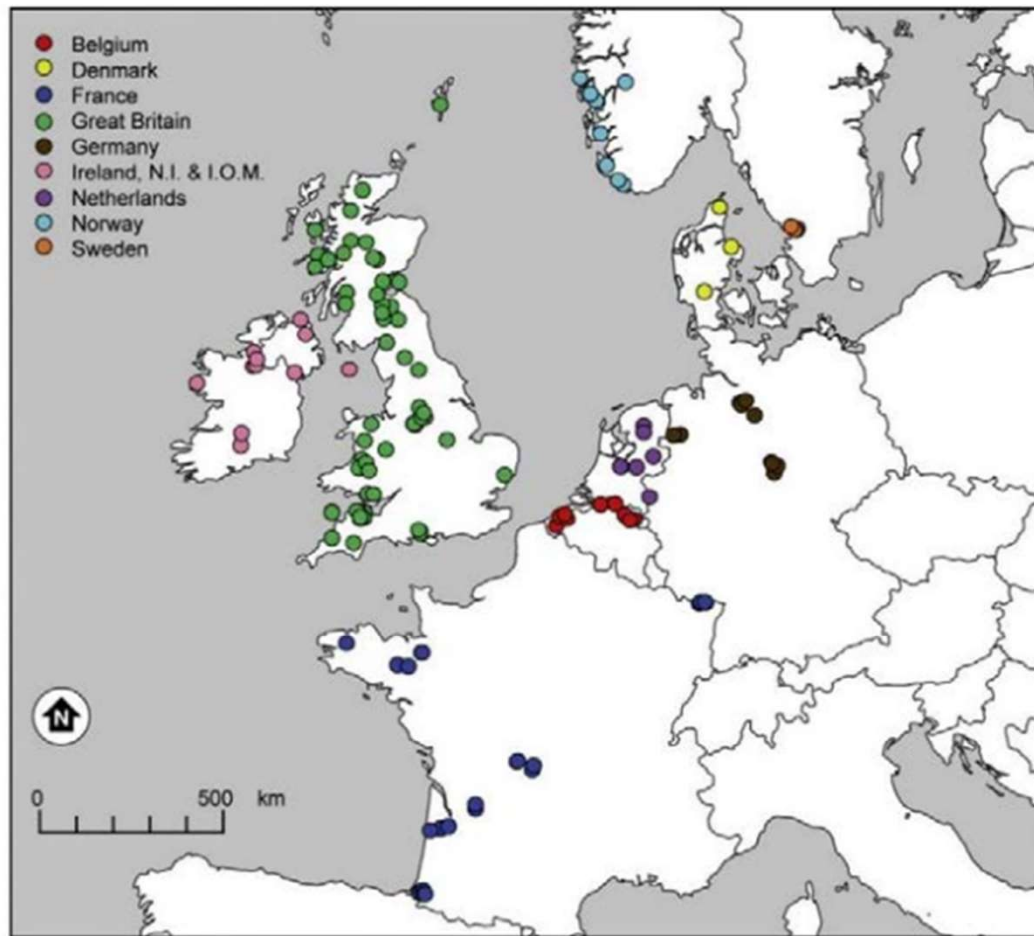

Eksempel surt overdrev

Ecosystem type	EUNIS code	2011 kg N ha ⁻¹ yr ⁻¹	2022 kg N ha ⁻¹ yr ⁻¹	2022 reliability	Indication of exceedance
Lowland to montane, dry to mesic grassland usually dominated by <i>Nardus stricta</i>	R1M	10-15	6-10	##	Increase in graminoids; decline of typical species; decrease in total species richness

Eksempel på et af de mange studie om surt overdrev

Kilde: Stevens et al., 2010

Naturtyper defineres forskelligt

- I den internationale rapport bruges EUNIS Habitat Classification
- Habitatdirektivets naturtyper er et andet system
- § 3 naturtyper i naturbeskyttelseslovens følger sin helt egen definition

Ingen opdaterede tålegrænser for § 3 naturtyper

- Det tidligere notat fra 2018 indeholdt en tabel med tålegrænser for § 3 naturtyper
- Denne tabel er ikke med i det nye notat.
- Meddelelse fra Styrelse for grønarealoplægning og vandmiljø (SGAV):
 - Der er lavet en tillægsbestilling for § 3 naturtyper
 - Indtil da anbefaler styrelsen, at kommunen vurderer, om det konkrete § 3 areal er en habitatnaturtype.

Mange § 3 naturtyper er ikke en habitatnaturtype???

- Naturenge, fattigkær, nogle overdrev

Spørgsmål?